

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання

(повна назва інституту/факультету)

Кафедра економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування

(повна назва кафедри)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Олександра КАРІНЦЕВА

(підпис)

(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

__07__ ____06.____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
(бакалавр / магістр)

зі спеціальності 051 Економіка,
(код та назва)

освітньо-професійної програми Економіка і бізнес
(освітньо-професійної / освітньо-наукової) (назва програми)

На тему: «Аналіз формування прибутку підприємства»

Здобувача(ки) групи

Ед-01о
(шифр групи)

Солідолов М.В.
(прізвище, ім'я по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____
(підпис)

Максим СОЛІДОЛОВ
(Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник ст. викладач, к.е.н., доц Юрій МАЗІН
(посада, науковий ступінь, вчене звання, ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

_____
(підпис)

Суми – 2024

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА
ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри економіки,
підприємництва та бізнес-
адміністрування

_____ Олександра КАРІНЦЕВА

« 07 » 06. 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи

для здобуття освітнього ступеня «бакалавр»

Студента(ки) групи Ед-01о, 4 курсу ЦЗДВН
(найменування інституту)

Спеціальність: 051 «Економіка»

Освітня програма: 6.051.00.06 «Економіка і бізнес»

Солідолов Максим Віталійович
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема кваліфікаційної роботи: : «Аналіз формування прибутку підприємства»

Затверджена наказом по СумДУ № 0597-VI від « 30 » 05. 2024 р.

Термін подання здобувачем вищої освіти завершеної кваліфікаційної роботи: до « 07 » 06. 2024 р.

Вихідні дані до роботи: наукова література, періодична література, посібники, підручники, фінансова звітність підприємства.

Зміст основної частини кваліфікаційної роботи (перелік питань, що підлягають розробленню): 1. Теоретичні аспекти процесу формування прибутку. 2. Аналіз формування та використання прибутку підприємства. 3. Управління формуванням прибутку підприємства.

Перелік ілюстрацій (мають бути представлені під час захисту):

1. Основні показники діяльності підприємства. 2. Рух кадрів на підприємстві. 3. Склад трудових ресурсів підприємства. 4. Аналіз та оцінка формування прибутку підприємства. 5. Факторний аналіз рентабельності продукції підприємства. 6. Факторний аналіз рентабельності продукції підприємства. 7. Структура використання прибутку підприємства.

Дата видачі завдання: « 29 » 01 . 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: доц. Юрій МАЗІН

(вч. звання, ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Завдання прийняв(ла) до виконання: « 29 » 01 . 2024 р.

_____ підпис студента(ки)

Примітки:

1. Це завдання є складовою кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня та розміщується після її титульного аркушу.
2. Після складання завдання, студент має ознайомитися із:
  - календарним графіком підготовки кваліфікаційної роботи із зазначеними строками виконання окремих етапів;
  - порядком перевірки кваліфікаційної роботи на наявність ознак академічного плагіату;
  - критеріями оцінювання та вимогами до кваліфікаційної роботи.

Анотація

Кваліфікаційна робота на тему «Аналіз формування прибутку підприємства» має сторінок основного тексту, має 10 формул, 7 таблиць, 35 використаних джерел літератури.

Тема роботи є досить актуальною.

Мета роботи - аналіз формування прибутку підприємства.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи – показники виробничої діяльності ТОВ «СУМСЬКА МАСЛОСИБАЗА».

Предмет дослідження кваліфікаційної роботи – це теоретичні, методологічні і практичні аспекти проведення аналізу формування прибутку підприємства.

Методи дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи дослідження: статистичний, порівняльний, метод коефіцієнтів.

Результати, яких було досягнуто в процесі виконання кваліфікаційної роботи: запропоновані рекомендації щодо покращення прибутковості підприємства.

У першому розділі кваліфікаційної роботи «Теоретичні аспекти процесу формування прибутку» розкриті сутність і функції прибутку та висвітлені методологічні основи щодо формування прибутку підприємства.

У другому розділі кваліфікаційної роботи «Аналіз формування та використання прибутку підприємства» проведений комплексний аналіз обсягів та джерел формування прибутку підприємства та надана загальна характеристика галузі та підприємства.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи «Управління формуванням прибутку підприємства» здійснений аналіз використання прибутку підприємства та проведене планування прибутку підприємства

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ВИРОБНИЦТВО, ЕФЕКТИВНІСТЬ,
ПІДПРИЄМСТВО, ПРИБУТОК, ПРИБУТКОВІСТЬ,
ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, СТРАТЕГІЯ.

Зміст

Анотація.....	4
Вступ.....	7
1. Теоретичні аспекти процесу формування прибутку.....	9
1.1. Сутність та функції прибутку.....	9
1.2. Система формування та розподілу прибутку на підприємстві.....	11
2. Аналіз формування та використання прибутку підприємства.....	16
2.1. Загальна характеристика галузі та підприємства.....	16
2.2. Оцінка формування прибутку підприємства.....	22
3. Управління формуванням прибутку підприємства.....	30
3.1. Аналіз використання прибутку підприємства.....	30
3.2. Планування прибутку підприємства.....	36
Висновок.....	41
Список використаної літератури.....	43

Вступ

Сьогодні, як ніколи, зростає роль суб'єктів господарювання первинної ланка економіки. На добробут власника, споживача на економічну ситуацію в країні впливає ефективне функціонування підприємств [11].

Найголовнішою фінансовою категорією є прибуток. Прибуток відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства. Прибуток характеризує ефективність виробництва. Прибуток показує обсяг і якість виготовленої продукції, стан продуктивності праці та рівень собівартості [17].

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи – показники виробничої діяльності підприємства.

Предмет дослідження кваліфікаційної роботи – це теоретичні, методологічні і практичні аспекти проведення аналізу формування прибутку підприємства.

Практичне значення роботи полягає у тому, що наведені розрахунки, дослідження, пропозиції виконані на основі сучасної інформаційної бази та можуть бути застосовані на практиці в діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети передбачаються наступні завдання:

- охарактеризувати сутність та основні функції прибутку підприємства;
- розглянути методологічні підходи до аналізу формування прибутку на підприємстві;
- дослідження загальної організаційно-економічної діяльності підприємства;
- проаналізувати обсяги та джерела формування прибутку підприємства;
- розробка та обґрунтування заходів щодо прибутковості підприємства.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали класичні положення ринкової економічної теорії, наукові публікації, статистична звітність господарства, нормативно-правові акти.

Методи дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи дослідження: статистичний, порівняльний, метод коефіцієнтів.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку використаних джерел.

1. Теоретичні аспекти процесу формування прибутку

1.1. Сутність та функції прибутку

Головне джерело розвитку підприємства це його прибуток. Прибуток дає можливість підприємству вдосконалювати свою матеріально-технічну базу, розробляти нові види продукції, здійснювати успішну фінансову і інвестиційну діяльність. Приріст прибутку підприємства – це збільшення податкових відрахувань до бюджету. Прибуток сприяє зростанню соціально-економічного становища підприємства та держави в цілому. Основне завдання підприємства це максимізація прибутку. Максимізацію прибутку можливо отримати лиш при більш ефективному управлінні структурою капіталу підприємства, доходами та витратами підприємства, при якісному управлінні вхідними та вихідними грошовими потоками [21, 23].

Прибуток – це один із ключових показників господарської діяльності підприємства.

Прибуток – економічне явище, яке має різноманітні форми і види свого прояву. То, процес управління прибутком має вагоме значення для підприємства і для держави.

Вивчаючи сутність прибутку вчені наділяють його певними характеристиками.

1. Прибуток – форма доходу підприємця, який виконує певний вид діяльності. Що є зовнішньою та найбільш простою формою вираження прибутку.

2. Прибуток – форма доходу підприємця, який вклав капітал із метою досягнення ним конкретного комерційного успіху. Категорія прибутку нерозривна із категорією капіталу.

3. Прибуток – це не гарантований дохід підприємця. Прибуток – результат успішного виконання підприємницької діяльності, де рівень прибутку та рівень ризику прямо пропорційні.

4. Прибуток – частина доходу, що залишився після витрат на виконання підприємницької діяльності, тобто, прибуток є кінцевий показник в кількісному вираженні.

5. Прибуток – вартісний показник, який виражений у грошовій формі.

Економічний зміст прибутку розкривають його функції.

Функція є відображенням специфічного внутрішнього змісту економічної категорії. Існують наступні функції прибутку підприємства:

1. Оціночна функція, яка дає можливість оцінити якість і ефективність діяльності господарюючого суб'єкту за певний період.
2. Розподільча функція, де прибуток використовується як формування джерел фінансування діяльності підприємства і відрахування в вигляді податку в бюджети усіх рівнів.
3. Стимулююча функція, показує спроможність прибутку підприємства, для стимулювання власників і робітників підприємства, виконувати операційну і фінансову діяльність більш ефективно для отримання більшого прибутку, для задоволення власних потреб і потреб підприємства.

Назвемо основні завдання управління прибутком підприємства:

- сприяння забезпеченню оптимальної пропорційності між рівнем прибутку та припустимим рівнем ризиків;
- сприяння забезпеченню зростання ринкової вартості підприємства на постійній основі;
- сприяння забезпеченню виплат необхідного рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства;
- сприяння забезпеченню формування достатнього об'єму фінансових ресурсів за рахунок прибутку у відповідності до завдань розвитку підприємства;
- сприяння забезпеченню високої якості прибутку;

- сприяння забезпеченню максимізації розміру прибутку, який відповідає ресурсному потенціалу підприємства та ринковій кон'юнктурі.

Від багатьох факторів залежать принципи управління прибутком підприємства. До головних принципів управління прибутком підприємства можна віднести:

- особливості галузевої приналежності підприємства;
- спеціалізація підприємства;
- організаційна форма підприємства;
- форма власності підприємства;
- цілі стратегічного розвитку підприємства;
- етапи реалізації стратегії підприємства.

Також, є необхідність у розробленні деяких індивідуальних принципів для кожного окремо взятого підприємства. Дані принципи повинні ґрунтуватися на системному підході та комплексному аналізі підприємства [25, 30, 34].

Для формування прибутку підприємства є необхідним розроблення системи показників оцінювання потенційного обсягу і якості. При розподілі прибутку визначають пріоритетні напрями розвитку підприємства для ефективного його функціонування [1, 7].

1.2. Система формування і розподілу прибутку на підприємстві

Сьогодні, актуальним питанням для підприємств є значимість величини прибутку і напрямів пошуку резервів його підвищення.

Найважливішим для підприємства є процес управління прибутком. Процес управління прибутком є процесом дослідження та прийняття управлінських рішень за всіма головними аспектами його формування, розподілу та використання на підприємстві [2, 6].

Позитивний кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства, який розраховується як різниця між загальною сумою доходів та витрат на виробництво та реалізацію продукції є прибутком.

Прибуток характеризує абсолютну ефективність господарювання підприємства [3, 22].

Прибуток є найважливішою категорією ринкових відносин. Прибуток виконує наступні основні функції:

- оцінювальну;
- стимулюючу;
- госпрозрахункову.

Створення прибутку в процесі господарської діяльності є його формуванням. Управляючи обсягом реалізації продукції, кількістю і ціною продукції та виконувати свою роботу із найменшими витратами це означає управляти формуванням прибутку [24, 35].

Процес формування прибутку – це держання певного фінансового результату суб'єкту підприємницької діяльності, що виконує виробничу, комерційну, науково-дослідницьку діяльність.

Назвемо складові механізму формування прибутку на підприємстві:

- виручка від реалізації робіт та послуг;
- виручка від реалізації товарів;
- собівартість реалізованої продукції;
- валовий прибуток;
- адміністративні витрати;
- витрати на збут продукції;
- інші оперативні витрати;
- доходи;
- прибуток від операційної діяльності;
- інші доходи;
- фінансові витрати;
- доходи від сплати відсотків і податків;

- балансовий прибуток;
- податок на прибуток;
- чистий прибуток.

На формування абсолютної суми прибутку підприємства мають вплив:

- галузь господарства;
- сфера діяльності підприємства;
- ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства;
- умови обліку фінансових результатів, що встановлені законодавством.

Виділяють наступні підходи до формування прибутку підприємства:

- економічний;
- бухгалтерський.

При економічному підході – прибуток є різницею між виручкою від реалізації і поточними витратами виробництва та як витрати втрачених можливостей, їх основа це альтернативний відсотковий дохід на капітал.

При бухгалтерському підході – прибуток є різницею між виручкою від реалізації продукції та поточними витратами виробництва підприємства.

При формуванні механізму прибутку підприємства розглядають наступні складові доходів і витрат:

- доходи підприємства;
- витрати підприємства.

Де, доходи підприємства є виручкою від реалізації продукції, робіт та послуг, інші доходи.

Витрати підприємства – виробнича собівартість реалізованої продукції, фінансові витрати, адміністративні витрати, витрати на збут, інше.

Прибуток формується завдяки проведенню операційної, фінансової і інвестиційної діяльності [5, 28].

Управління формуванням прибутку від операційної діяльності:

- управління операційними доходами і витратами;
- управління податковими платежами;

- управління операційним важелем;
- планування величини операційного прибутку.

Прибуток від операційної діяльності виникає як результат виконання операцій, які пов'язані із виробництвом чи реалізацією продукції, а це головна мета створення підприємства. Прибуток від операційної діяльності підприємства забезпечує основну частку його доходу [4, 10].

Управління формуванням прибутку від фінансової діяльності та від інвестиційної діяльності:

- управління доходами від участі в капіталі, інші фінансові доходи;
- управління фінансовими витратами, втратами від участі в капіталі;
- управління податковими платежами;
- управління фінансовим важелем;
- планування величини прибутку від фінансової та інвестиційної діяльності.

Фінансова діяльність підприємства – це діяльність, що приводить до зміни розміру, складу власного і позикового капіталу.

Інвестиційна діяльність підприємства – це діяльність, яка пов'язана із придбанням та реалізацією необоротних активів та фінансових інвестицій, при цьому вони не є складовою частиною еквівалентів грошових одиниць.

Назвемо джерела формування загального прибутку підприємства:

- головний складник загального прибутку – прибуток від продажів основної продукції підприємства;
- прибуток від продажу майна, який не використовує підприємство.

Прибуток формується в процесі виконання господарської діяльності підприємством.

Управляючи обсягом реалізації продукції – управляють формуванням прибутку, при цьому виконують діяльність підприємства із найменшими втратами [8].

Науковці в процесі формування і використання прибутку виділяють:

- валовий прибуток;

- фінансовий результат від операційної діяльності;
- фінансовий результат від оподаткування;
- чистий фінансовий результат;
- інший сукупний дохід до оподаткування;
- сукупний дохід.

Назвемо ключові завдання управління формуванням прибутку підприємства:

- визначення основних джерел формування прибутку;
- забезпечення максимізації величини прибутку із врахуванням ресурсного потенціалу підприємства;
- забезпечення максимізації величини прибутку із врахуванням ринкової кон'юнктури;
- забезпечення оптимального співвідношення між рівнем прибутковості підприємства і доступним рівнем ризиків;
- забезпечення конкурентоспроможності підприємства;
- забезпечення інвестиційної привабливості підприємства;
- забезпечення максимізації ринкової вартості підприємства;
- забезпечення ліквідності активів і платоспроможності підприємства.

Прибуток – це важливий показник діяльності підприємства. Механізм формування, розподілу та використання прибутку має вплив на усіх суб'єктів відносин [12, 20].

2. Аналіз формування та використання прибутку підприємства

2.1. Загальна характеристика галузі та підприємства

Зі вступом України до Світової організації торгівлі і підписанням Угоди про асоціацію із країнами Європейського Союзу сучасна харчова промисловість конкурує з дешевшою продукцією країн сусідів [33].

У харчовій промисловості України в 2014 році працювало двадцять дві тисячі підприємств, що в повній мірі забезпечували потреби внутрішнього ринку. В 2018 році харчова промисловість України майже на дев'яносто відсотків забезпечує внутрішній ринок продуктами харчування [13].

В подальшому на розвиток харчової галузі має вплив багато проблем:

- низька якість управління;
- недостатнє фінансування та слабкий рівень законодавства;
- складна економічна, політична та епідеміологічна ситуація;
- падіння доходів та платоспроможності населення;
- екологічні проблеми;
- низький рівень технічного забезпечення;
- ризики зменшення операцій через закриття ринків.

До складу молокопереробного комплексу входить:

- виробництво;
- заготівля;
- переробка;
- реалізація молочної продукції.

Молокопереробна галузь складається з наступних груп виробництва:

- маслопереробна;
- сироварна;
- виробництво продукції з незбираного молока;
- молококонсервне виробництво.

Фактори, що зумовлюють географічне розміщення підприємств галузі – це наявність сировини і ринку збуту готової продукції.

Основні показники молокопереробної галузі за тридцять років незалежності є негативними. Відбулося зменшення кількості переробних підприємств в три рази. На кінець 2019 року працювали сто дев'яносто два підприємства. Дефіцит молочних продуктів це майже 1 млн т.. Так за перші два місяці 2021 року виробництво молока знизилося на п'ять відсотків порівняно з 2020 роком.

В останні роки, десь в два рази зросла кількість підприємств, що виробляють органічне молоко і молокопродукти.

Україна володіє високим потенціалом та всіма необхідними ресурсами для успішного розвитку молочної галузі, але все ж таки, вітчизняна молокопереробна галузь значно відстає від інших країн світу.

В першу чергу, розвиток всього агропромислового комплексу матиме вплив на стабільний і ефективний розвиток харчових підприємств. Для цього потрібно провести модернізацію технічного оснащення, залучити інвестиції та забезпечити якісною сировинною базою [16].

Для досягнення світових стандартів молочно галузь повинна перейти на інноваційну модель розвитку і запровадити сучасні енергозберігаючі технології в виробництво.

Більш детально про перспективи розвитку харчової промисловості:

- створення умов для формування сприятливого інвестиційного клімату;
- гармонізація системи сертифікації та стандартизації за міжнародними вимогами;
- консолідування усіх бюджетних і позабюджетних джерел фінансування агропромислового комплексу;
- модернізація та реконструкція діючих підприємств;
- запровадження нових технологій;
- популяризація вітчизняного виробника.

Сучасний економічний розвиток України визначає молокопереробну галузь як одну з пріоритетних складових продовольчої безпеки країни.

У загальному об'ємі реалізації продукції харчової промисловості країни молокопереробна галузь займає десь одинадцять відсотків.

Харчова промисловість України має стати передовою та технологічною, так як має для цього бажання та можливості [15].

Досліджуємо підприємство молокопереробної галузі. Це Товариство з обмеженою відповідальністю «СУМСЬКА МАСЛОСИРБАЗА».

Товариство з обмеженою відповідальністю «СУМСЬКА МАСЛОСИРБАЗА» було засноване та зареєстровано 28.07.1994 році.

Керівником підприємства Товариство з обмеженою відповідальністю «СУМСЬКА МАСЛОСИРБАЗА» є Демченко Сергій Іванович.

Організація Товариство з обмеженою відповідальністю «СУМСЬКА МАСЛОСИРБАЗА» зареєстрована за юридичною адресою: Україна, Сумська обл., місто Суми, вул. Заводська.

Код ЄДРПОУ 00451406.

Організаційно-правова форма підприємства ТОВ «СУМСЬКА МАСЛОСИРБАЗА» - Товариство з обмеженою відповідальністю.

Види діяльності.

Основний: 68.20. Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна.

Інші: 10.51- Перероблення молока, виробництво масла та сиру. 46.19 - Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту. 46.33 - Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами

Продукція та послуги.

Продукція: Сири. Молоко. Масло вершкове. Куряче м'ясо.

Послуги: Оренда складських приміщень.

На сьогодні молокопереробна галузь одна з провідних галузей народного господарства, що забезпечує населення продуктами харчування та є складовою продовольчої безпеки країни.

Для вітчизняних виробників є потенційна можливість охоплення нових міжнародних ринків, але за умови дотримання показників якості продукції.

Проведемо аналіз основних показників діяльності підприємства.

Таблиця 2.1.- Основні показники діяльності підприємства

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Темпи росту, %	
				2020/2019	2021/2020
1	2	3	4	5	6
Виручка від реалізації, млн. грн.	58	66	74	115	112
Собівартість реаліз. продукції, млн. грн.	46	50	54	110	109
ПДВ, млн. грн.	8	9	10	115	106
Обсяги виробл. продукції, млн. грн.	50	59	66	117	113
Прибуток, млн. грн.	5	8	10	168	134
Чисельність персоналу, чол.	403	430	486	107	113
Фонд оплати праці, млн. грн.	18	23	29	1125	128
Рентабельність, %	10	15	19	153	123

Спостерігаємо підвищення економічних показників підприємства в 2020 році. Відбувається підвищення обсягів виробництва. Зріс розмір фонду оплати праці. Спостерігаємо, також, зростання показника рентабельності підприємства.

Керівництво підприємства для управління застосовує стратегію зниження собівартості продукції. Умови для застосування такої стратегії на підприємстві є. Присутня економія на масштабі виробництва і має місце залучення значної кількості споживачів.

Підприємство виробляє широкий асортимент продукції з доступними цінами. Та має відмінне територіальне розташування відносно ринку збуту.

Керівництво підприємства тісно співпрацює з постачальниками та споживачами. Укладаються угоди та контракти з постачальниками сировини.

Важливе значення для безперебійної роботи підприємства має контроль якості сировини, що надходить на переробку.

Підприємство має ефективну систему матеріально-технічного постачання.

Продукція підприємства користується попитом та є конкурентоспроможною.

Плинність кадрів на підприємстві невелика, що є свідченням про достойні умови праці.

Таблиця 2.2. - Рух кадрів на підприємстві

Показники	2019 рік	2020 рік	2021 рік
1	2	3	4
Прийняті, чол.	122	65	79
Вибули, чол.	30	30	21
Середньоспискова чисельність працівників, чол.	403	430	486
Коефіцієнт обороту по прийому	0,3	0,2	0,2

1	2	3	4
Коефіцієнт обороту по вибуттю	0,1	0,1	0,1
Коефіцієнт плинності кадрів	0,1	0,1	0,1
Коефіцієнт постійності складу	0,7	0,9	0,9

Проведемо аналіз складу трудових ресурсів підприємства.

Таблиця 2.3. – Склад трудових ресурсів підприємства

Категорії персоналу	На 01.01.2019 року	На 01.01.2020 року	На 01.01.2021 року	Абсолютне відхилення	Темпи росту 2021 / 2019 р.р., %
Всього	403	430	486	+29	107
у тому числі, основна діяльність	377	403	443	+23	106
з неї:					
робітники	266	282	307	+14	105
службовці	55	63	69	+7	111
керівники	3	3	5	0	100
спеціалісти	50	56	63	+4	108
робітники не осн. діяльн.	24	28	44	+5	121

Кількість працівників підприємства збільшилася, це є результатом розширення виробництва.

Фінансові ресурси підприємства використовуються відповідно до фінансового плану.

В подальших своїх планах розвитку підприємством передбачені певні фінансові вкладення в нові технології для випуску конкурентоздатної продукції.

2.2. Оцінка формування прибутку підприємства

Різноманітні напрями фінансово-господарської діяльності підприємств мають зв'язок із раціональним формуванням і перерозподілом фінансових ресурсів, мета яких, досягнення визначених фінансових результатів [19].

Прибуток є економічною категорією, що має кількісне та якісне визначення.

Прибуток – це фінансовий показник діяльності підприємства.

На формування прибутку має вплив:

- встановлений порядок визначення фінансових результатів діяльності;
- обрахування собівартості продукції;
- обчислення загальногосподарських витрат;
- розрахунки прибутків від фінансових операцій.

Прибуток від реалізації готової продукції є основним джерелом операційного прибутку на підприємствах молокопереробної галузі.

Перевіряючи баланс готової продукції можна провести аналіз рівня даного прибутку [20].

На зміну прибутку від реалізації готової продукції має прямий вплив зміна обсягу продукції, де кожна одиниця готової продукції дає певний прибуток. На рівень прибутку від реалізації продукції має вплив зміна собівартості продукції [26].

Проведемо аналіз формування прибутку підприємства.

Таблиця 2.4. – Аналіз та оцінка формування прибутку підприємства

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік	Абсолютне відхил.		Темпи росту, %	
				2020/2019	2021/2020	2020/2019	2021/2020
1	2	3	4	5	6	7	8
Обсяг виробництва продукції	50043	58555	66188	8518	7627	118	112
Дохід від реалізації продукції	49748	57412	64448	7663	7037	116	113
Податок на додану вартість	7706	8843	9358	1136	516	115	106
Чистий дохід від реалізації продукції	50042	57412	64448	7369	7037	115	113
Собівартість реалізованої продукції	45508	49804	54286	4295	4483	110	109
Валовий прибуток	4533	7608	10162	3075	2555	168	134
Адміністративні витрати	216	357	416	141	60	165	117
Витрати на збут	844	787	984	-57	198	94	126
Інші операц. витр.	81	116	97	36	-18	145	85
Прибуток від операц. діяльн.	3394	6350	8663	2957	2314	188	137
Інші доходи	34	29	42	-5	13	86	145
Фінансові витрати	404	486	527	83	40	121	109

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші витрати	56	50	55	-6	6	89	111
Прибуток від звич. діяльн. до оподаткув.	2968	5844	8123	2876	2280	197	138
Податок на прибуток від зв. діяльн.	851	1578	2519	727	941	186	60
Прибуток від звич. діяльн.	2117	4266	5605	2149	340	102	32

Провівши аналіз формування прибутку на підприємстві, бачимо, досить швидко його підвищення в 2020 році. В досліджуваний період на підприємстві відбулося збільшення практично всіх показників, які мають вплив на формування прибутку на підприємстві. Темпи зростання прибутку є більшими за зростання обсягу готової продукції, собівартості та інших затратних статей.

В 2021 році відбулося зменшення витрат на збут продукції. Дане зменшення витрат підприємства привело до підвищення прибутку від операційної діяльності.

Оптимізація транспортних витрат підприємства є головною причиною зменшення збутових витрат, що відбулося шляхом підвищення ефективності завантаження власних транспортних засобів, а також запровадження сучасних технологій упаковки, яка знижує рівень псування продукції при її транспортуванні.

Зменшення інших операційних витрат підприємства в 2021 році, дало можливість для зростання операційного прибутку.

В 2021 році зросли адміністративні витрати підприємства, дані витрати мали досить негативний вплив на обсяг прибутку. Бачимо, негативний прояв в управлінні витратами підприємства, так як адміністративні витрати є сталими, а не змінними, та незалежними від обсягів реалізації продукції.

Прослідковується збільшення показника чистої виручки від реалізації продукції, це є свідченням відносного зниження частки собівартості продукції в її ціні. Причиною є зменшення собівартості готової продукції через зростання показників продуктивності праці та перехід асортименту продукції на номенклатурні позиції де собівартість виробництва нижча. Тобто, підвищення показнику прибутку відбулося за умови зростання ефективності діяльності підприємства.

Далі, виконаємо факторний аналіз показників підприємства.

Проаналізуємо показники 2019 та 2020 років і показники 2020 та 2021 років.

Таблиця 2.5. - Факторний аналіз рентабельності продукції підприємства

Показники	2019 рік	2020 рік	Зміни		Факторний вплив	
			тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг реалізації продукції	50042	57411	7370	115	544	26
Собівартість реаліз. продукції	45510	49804	4295	110	2099	98
Невиробничі витрати	1590	1793	195	112	36	2
Податок на прибуток	851	1578	727	186	-525	-24
Чистий прибуток	2084	4238	2154	204	2154	100

Таблиця 2.6. - Факторний аналіз рентабельності продукції підприємства

Показники	2020 рік	2021 рік	Зміни		Факторний вплив	
			тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг реалізації продукції	57411	64448	7037	113	608	46
Собівартість реаліз. продукції	49804	54286	4483	109	1445	109
Невиробничі витрати	1793	2080	288	115	-61	-5
Податок на прибуток	15578	2518	941	160	-666	-50
Чистий прибуток	4238	5564	1336	132	1327	100

В 2019 році чистий приріст прибутку з'явився за рахунок зниження частки собівартості у кінцевій ціні реалізації. Збільшення обсягу податку на прибуток є негативним. Та все ж є позитивний ефект до нього привело відносне зменшення невиробничих витрат.

Темпи збільшення прибутку вищі за темпи росту виручки від реалізації, це відбулося при постійному зменшенні собівартості продукції.

Рекомендуємо підприємству наступні заходи, які приведуть до збільшення розміру чистого прибутку і загальної рентабельності. По-перше, провести скурпульозний аналіз причин негативного впливу на прибуток податку на прибуток. По-друге, встановити контроль за рівнем невиробничих витрат підприємства. По-третє, розробити план конкретних кроків у напрямку мінімізації негативного впливу на прибуток податку на прибуток. По-четверте, проводити контроль за співвідношенням між прибутком і зобов'язаннями зі сплати податку.

Чистий прибуток підприємства – це прибуток, що лишається після сплати усіх податків і інших обов’язкових платежів до держбюджету та до позабюджетних державних фондів. Чистий прибуток знаходиться в розпорядженні підприємства. При розподілі чистого прибутку відбувається формування грошових фондів цільового призначення – це фонд коштів, де дані кошти направляються для розвитку і удосконалення виробництва підприємства. Також, фонд коштів для матеріального заохочення. Далі, формується резервний фонд. Та, фонд коштів, що будуть використані для інших цілей [31].

Далі, розглянемо, фактичну структуру використання прибутку підприємства.

Таблиця 2.7. – Структура використання прибутку підприємства

Показник	2019 рік	2020 рік	2021 рік
Чистий прибуток, тис. грн.	2117	4266	5605
Середньорічна кількість простих акцій, тис. штук	36	36	36
Скоригована середньорічна кількість простих акцій, тис. штук	36	36	36
Чистий прибуток, для 1 простої акції, грн.	61	122	160
Скоригований чистий прибуток, для 1 простої акції, грн.	61	122	160
Дивіденти на 1 просту акцію, грн.	37	67	89

1	2	3	4
Фонд виплати дивідентів, тис. грн.	1271	2347	3083
Виплати на соц.потреби, тис. грн.	212	427	561
Представницькі витрати, тис. грн.	34	57	79
Прибуток, який залиш. у рзпор.підприємства, тис. грн.	601	1438	1883
Закупівля нов.устаткування, тис. грн.	115	1365	233
Закупівля нематеріальних активів, тис. грн.	126	67	38
Резервний фонд, тис. грн.	251	0	301
Поповн. обігових коштів, тис. грн.	111	5	1313

Дивіденти акціонерам складають найбільшу частку у використанні прибутку підприємства. Частку прибутку у розмірі десяти відсотків від одержаного прибутку підприємство витрачає на соціальні потреби своїх робітників. Остаток прибутку залишається в розпорядженні підприємства, він розподіляється між збільшенням обігових коштів та капітальними витратами.

Доволі значну частку прибутку підприємство виділяє на закупівлю нематеріальних активів. Підприємство виділяє кошти на створення та підтримку резервного фонду.

Частка прибутку підприємства на представницькі витрати поволі збільшується, але це не критично, так як вона є незначною.

Розподіл прибутку на підприємстві є ефективним та виваженим.

Тож, прибуток – це об'єктивна економічна категорія. На його формування мають вплив об'єктивні процеси, що проходять у суспільстві, у сфері виробництва, у сфері розподілу суспільного і національного доходу [29].

3. Управління формуванням прибутку підприємства

3.1. Аналіз використання прибутку підприємства

Дослідження системи управління використанням прибутку підприємства, яке направлене на сприяння та забезпечення розвитку підприємства внаслідок капіталізації прибутку, зростання його вартості через механізм ефективної дивідентної політики та зростання соціальних стандартів для робітників [29, 32].

Об'єктом розподілу прибутку є загальна сума даного прибутку, що був одержаний підприємством у звітному періоді від звичайної і надзвичайної діяльності.

Розподіл прибутку підприємства є спрямуванням прибутку до бюджету у вигляді податків, а також визначення чистого прибутку, що має лишитися в розпорядженні підприємства.

Обґрунтування співвідношень у спрямуванні прибутку підприємства на цілі як виробничо-технічного розвитку, соціального розвитку, так і формування фінансового резерву, виплат засновникам та дивідендів акціонерам, все це сьогодні має велике значення [9, 27].

Прибуток підприємства використовується для погашення кредитів, отриманих на інвестиційні цілі, а також є джерелом сплати підприємством штрафних санкцій, проведення відрахувань на благодійні заходи.

При розподілі прибутку підприємства дуже важливо оптимально поєднати наступні завдання для його ефективного використання:

- розподіл прибутку у відповідності до стратегії розвитку підприємства;
- зростання рівню добробуту власників підприємства, шляхом проведення дивідентної політики;
- сприяння реалізації соціального розвитку підприємства;
- сприяння підвищенню інвестиційної привабливості підприємства;

- сприяння поповнення фінансових ресурсів підприємства;
- забезпечення приросту ринкової вартості суб'єкта господарювання у коротко- та довготерміновій перспективах;
- забезпечення ефективного впливу на трудову активність працівників, яка здійснюється шляхом участі працівників у розподілі прибутку;
- вдосконалення розвитку матеріально-технічної бази внаслідок капіталізованої частини прибутку;
- підвищення рівня платоспроможності підприємства за рахунок скерування капіталізованого прибутку у обіговий капітал;
- зменшення ризиків діяльності внаслідок формування та поповнення резервного фонду, фонду резервів виплат дивідентів та інших фондів спеціального призначення.

Існує законодавчо встановлений відповідний механізм розподілу прибутку, який лишається в розпорядженні підприємства.

Аспекти діяльності підприємства визначають характер розподілу прибутку.

Розподіляють прибуток у відповідності до дивідентної політики підприємства.

Набір цілей та завдань, що ставить для себе керівництво підприємства при виплатах дивідентів та сукупність методів і засобів їхнього досягнення є дивідентною політикою підприємства [31].

Стратегічні завдання, які виконує підприємство при розподілі прибутку:

- забезпечення ефективності діяльності ключових напрямків діяльності підприємства;
- забезпечення додаткового розвитку та одержання максимальної вартості підприємства;
- забезпечення розвитку існуючих напрямів діяльності підприємства;
- створення нових напрямків діяльності підприємства;
- забезпечення стабільної прибутковості підприємства;
- концентрація потужностей підприємства;

- ефективне використання капіталу підприємства.

Підприємство проводить розподіл прибутку в сім етапів.

1. Для аналізу ефективності використання підприємства формують інформаційну базу.
2. На основі оцінок усіх заключних позицій використання прибутку підприємства визначають об'єктивну оцінку позицій.
3. Досліджують зовнішні і внутрішні чинники, які мають вплив на ефективність використання прибутку підприємства.
4. Визначають напрями розподілу прибутку в поточному періоді враховуючи при цьому тактичні та стратегічні цілі підприємства.
5. Для забезпечення ефективного та повного використання розподіленого прибутку розробляють системи управлінських рішень.
6. Виконання управлінських рішень розподілу та використання прибутку підприємства потрібно контролювати.
7. За результатами проведеного контролю, враховуючи стратегію розвитку підприємства коригувати деякі окремі управлінські рішення.

Назвемо головні шляхи поліпшення цільової структури використання прибутку підприємства:

- обрання пріоритетного напрямку застосування прибутку;
- оптимізувати кошти, що направляються до фонду споживання та в інші цільові фонди;
- визначення оптимальних величин резервного фонду;
- спрямування коштів на збільшення резервного фонду;
- забезпечення більш ефективної діяльності підприємства;
- забезпечення підприємства календарним планом використання і розподілу прибутку підприємства;
- забезпечення жорсткого контролю за виконанням даного плану;
- проведення економічного аналізу діяльності підприємства.

При формуванні системи управління користуються системним підходом.

Визначимо пріоритетність напрямків розподілу прибутку на підприємстві де більшість співвласників його працівники.

1. Напрямки розподілу: інвестиції чи дивіденди.

Пріоритетність розподілу: інвестиції.

Формула розрахунку ефекту від зміни у варіанті розподілу, що прийнятий за базовий:

$$\Delta P = \Delta D \times C_{\text{див.}}, \quad (3.1.)$$

2. Напрямки розподілу: заробітна платня чи інвестиції.

Пріоритетність розподілу: інвестиції.

Формула розрахунку ефекту від зміни у варіанті розподілу, що прийнятий за базовий:

$$\Delta P = \Delta Z \times K_a - \Delta Z \times 1,43 \times 0,7, \quad (3.2.)$$

3. Напрямки розподілу: заробітна платня чи дивіденди.

Пріоритетність розподілу: дивіденди.

Формула розрахунку ефекту від зміни у варіанті розподілу, що прийнятий за базовий:

$$\Delta P = \Delta Z \times K_a - \Delta Z \times 1,43 \times 0,7 \times (1 - C_{\text{див.}}) \quad (3.3.)$$

4. Напрямки розподілу: премії чи дивіденди.

Пріоритетність розподілу: дивіденди.

Формула розрахунку ефекту від зміни у варіанті розподілу, що прийнятий за базовий:

$$\Delta P = \Delta Z \times K_a - \Delta Z \times 1,43 \times (1 - C_{\text{див.}}), \quad (3.4)$$

Де, ΔP – витрати прибутку;

ΔD – зміна розміру дивідендів в порівнянні із базовим варіантом;

ΔZ – зміна заробітної платні в порівнянні із базовим варіантом;

$C_{\text{див.}}$ – ставка оподаткування дивідендів.

K_a – середній прибутковий податок.

Проаналізуємо напрями розподілу прибутку підприємства.

У першому випадку, коли, напрям розподілу прибутку – інвестиції чи дивіденди. При виплаті дивідендів підприємство сплачує аванс податку на прибуток. Інвестиції, ж, податки не сплачуються взагалі.

У другому випадку – заробітна плата чи інвестиції. При виплаті заробітної платні прибуток буде розподілений на користь робітників підприємства, тобто, збільшиться розмір їх зарплати, а також підприємство має сплатити різні внески та податки. При інвестуванні ставка оподаткування прибутку буде значно меншою.

Третій випадок - заробітна плата чи дивіденди. Аналогічно другому випадку.

Четвертий випадок – премії чи дивіденди. Як виплати премій так і виплати дивідендів виконуються за рахунок оподаткування прибутку підприємства. При умові виплати премії ще нараховуються соціальні платежі , також стягується прибутковий податок. Тож, підприємству вигідніше – виплата дивідендів.

Робимо висновок, більш вигідний варіант з перерахованих напрямків розподілу прибутку є інвестиції.

Фактори, такі як, розмір нарахованої заробітної платні робітника та розмір його індивідуальної частки власності в капіталі підприємства впливають на розподіл прибутку [11, 14].

Процент умовного впливу розміру фактору на розподіл прибутку є певним мірилом впливу.

Проведемо аналіз пріоритетів у розподілі прибутку працівників підприємства в залежності від їхньої участі у власності.

1. Варіант розподілу прибутку:

$$\%Z=50\%; \%K=50\%$$

Показники по групах працівників, які надають перевагу цьому варіанту розподілу прибутку: $Z=Z_{сер}, K=K_{сер}; Z>Z_{сер}, K>K_{сер}; Z<Z_{сер}, K<K_{сер}$.

2. Варіант розподілу прибутку:

$$\%Z=67\%; \%K=33\%$$

Показники по групах працівників, які надають перевагу цьому варіанту розподілу прибутку: $Z > Z_{\text{сер}}$, $K > K_{\text{сер}}$; $Z = Z_{\text{сер}}$, $K < K_{\text{сер}}$.

3. Варіант розподілу прибутку:

$$\%Z=90\%; \%K=10\%; \%Z=80\%; \%K=20\%$$

Показники по групах працівників, які надають перевагу цьому варіанту розподілу прибутку: $Z > Z_{\text{сер}}$, $K < K_{\text{сер}}$.

4. Варіант розподілу прибутку:

$$\%Z=10\%; \%K=90\%; \%Z=20\%; \%K=80\%$$

Показники по групах працівників, які надають перевагу цьому варіанту розподілу прибутку: $Z < Z_{\text{сер}}$, $K > K_{\text{сер}}$.

5. Варіант розподілу прибутку:

$$\%Z=133\%; \%K=67\%.$$

Показники по групах працівників, які надають перевагу цьому варіанту розподілу прибутку: $Z < Z_{\text{сер}}$, $K > K_{\text{сер}}$; $Z < Z_{\text{сер}}$, $K = K_{\text{сер}}$.

Де, Z – річна зарплатня;

K – розмір індивідуальної частки власності;

$Z_{\text{сер}}$ – середній рівень заробітної платні;

$K_{\text{сер}}$ – середній розмір індивідуальної частки власності.

Підприємство ділить прибуток на частини, далі кожна з них розділяється за одним із варіантів розподілу поміж усіма членами колективу. Розмір кожної частини виділяють у відповідності до питомої ваги групи робітників та відповідно тому варіанту який вони обрали [13].

Величина прибутку, який отримує підприємство є залежною від внутрішніх та зовнішніх чинників, тобто, як від ефективності використання наявних ресурсів, так і від стану економіки країни загалом.

Одним із найголовніших напрямів досягнення ефективності господарської діяльності підприємств є ефективний процес управління його прибутком.

3.2. Планування прибутку підприємства

Сьогодні, актуальним є вдосконалення управління процесу формування прибутку на підприємствах та методів підвищення їх прибутковості.

Головна ціль підприємства – це одержання прибутку, прибуток є свідченням ефективності виробничої діяльності підприємства [15].

Виділяють окремі структурні елементи процесу управління прибутком підприємства, що мають необхідність, технологічно вдосконалюватися і досить оптимально виконуватися, все це заради своєї ж ефективності. До структурних елементів процесу управління прибутком підприємства відносять:

- процес управління прибутком;
- формування прибутку;
- аналіз і оцінка прибутку;
- облік прибутку;
- прогнозування і планування прибутку;
- розподіл прибутку;
- використання прибутку.

Політика управління підприємства під час формування прибутку повинна бути направлена на одержання максимального розміру позитивного фінансового результату, а це потребує формування певного механізму. Методи управління як набір прийомів та способів впливу на трудовий колектив та господарські процеси із метою досягнення поставлених цілей є основним складником механізму [20].

Для формування прибутку підприємства застосовують наступні системи методів:

- економічний (економічний аналіз, планування та прогнозування прибутку, ціноутворення, управління витратами, економічне стимулювання, управління дебіторською заборгованістю);
- адміністративний;
- соціально-психологічний.

Від багатьох факторів має залежність вибір методів управління прибутком підприємства, до них відносять:

- стратегічна мета і цільові орієнтири;
- місія підприємства;
- організаційно-правова форма;
- розміри підприємства;
- кон'юнктура ринку;
- фінансовий рівень забезпеченості;
- забезпеченість матеріальними ресурсами;
- забезпеченість трудовими ресурсами;
- освітньо-кваліфікаційний рівень кадрів.

Всі елементи процесу планування, формування та управління прибутком підприємства мають надважливе значення.

Розглянемо методи планування прибутку від реалізації продукції.

На виробничих підприємствах використовують три основні методи розрахунку прибутку від реалізації продукції.

1. Метод прямого рахунку.

Основою методу прямого рахунку є вилучення із чистого доходу підприємства усіх його витрат. Визначають прибуток за окремими видами продукції, яку виробляють та реалізують. Шляхом зниження чистого доходу підприємства на суму його планових поточних витрат розраховується сума прибутку.

Обсяг реалізації певного виду продукції визначають за наступною формулою:

$$\text{Об}_p = Z_n + \text{ОВ} - Z_k, \quad (3.5.)$$

Де, Z_n – залишки готової продукції на початок ланового року;

ОВ – обсяг виробництва продукції протягом року;

Z_k – залишки готової продукції на кінець планового року.

При розрахунку суми планового прибутку потрібні наступні вихідні дані, такі як:

- перелік та кількість продукції відповідної номенклатури, яка запланована до виробництва та реалізації;

- повна собівартість одиниці продукції;

- оптова ціна одиниці продукції.

Прибуток одиниці продукції розраховується за наступною формулою:

$$P_{p\text{ од.}} = C_{\text{опт}} - C_{\text{б од.}}, \quad (3.6.)$$

Де, $C_{\text{опт}}$ - оптова ціна одиниці продукції;

- $C_{\text{б од.}}$ повна собівартість одиниці продукції.

Як добуток прибутку одиниці продукції та обсягу реалізації продукції розраховується сума планового прибутку:

$$P_{p\text{ пл.}} = \text{Об р.} \times P_{p\text{ од.}}, \quad (3.7.)$$

Перевага у використанні методу прямого рахунку це його простота та точність розрахунку.

2. Метод планування прибутку.

Метод планування прибутку використовують при умові виробництва широкого асортименту продукції на основі показника витрат на одну гривню продукції. Метод планування прибутку використовують по підприємству загалом.

Для визначення суми планового прибутку необхідні наступні дані:

- виробничі витрати;

- реалізація продукції за попередній період;

- очікувана зміна реалізації, яка прогнозована у наступному періоді.

Величина витрат на одну гривню продукції розраховується за наступною формулою:

$$V_{1\text{ тп}} = V_{\text{в}} / \text{Виручка реал.}, \quad (3.8.)$$

Де, $V_{\text{в}}$ – виробничі витрати;

Виручка реал. – виручка від реалізації продукції.

Сума планового прибутку розраховується за наступною формулою:

$$P_{p\text{ пл.}} = V_{1\text{ тп}} \times \wedge \text{Вир. реал.}, \quad (3.9.)$$

3. Аналітичний метод.

При використанні аналітичного методу визначають не тільки загальну суму прибутку, а й вплив на неї зміни деяких чинників.

За умови використання аналітичного методу, визначення прибутку виконується окремо за порівнянною та непорівнянною продукцією у плановому періоді.

Продукція, яка вироблялася у попередньому періоді є порівнянною продукцією. Визначення базового прибутку і базової рентабельності продукції передбачає розрахунок прибутку за порівнянною продукцією. Тут, визначення прибутку проводиться із врахуванням впливу певних чинників на зміну прибутку у періоді, який планується [2, 8].

Продукція, яка не вироблялася у попередньому періоді є непорівнянна. Тут, прибуток може бути визначений методом прямого розрахунку, при умові наявності відповідних даних. За їх відсутності, прибуток знаходять використовуючи показник середньої рентабельності продукції по підприємству.

4. Метод визначення точки беззбитковості.

Основою методу визначення точки беззбитковості є принцип поділу витрат на постійні і змінні.

Точка беззбитковості буде досягнута при умові коли величина доходу буде рівною сумі усіх його витрат, а прибуток буде рівний нуль.

$$\text{Вир. реал.} = V_{\text{пост.}} + V_{\text{зм}}, \quad (3.10.)$$

Де, Вир. реал. – величина доходу від реалізації у точці беззбитковості;

$V_{\text{пост.}}$ - постійні витрати;

$V_{\text{зм}}$ - змінні витрати.

Нижня межа допустимого рівня виробництва і реалізації продукції є точка беззбитковості.

Одержання прибутку підприємству забезпечить подальше нарощення обсягів реалізації продукції.

Всі елементи процесу планування, формування та управління прибутком підприємства мають надважливе значення. Так, для підприємства значення прибутку в тому, що він є кінцевим фінансовим результатом його діяльності та

в ринкових умовах прибуток це головне джерело фінансування розширеного відтворення ресурсів, його виробничого та соціального розвитку [15, 16].

Висновок

Ключовий показник, який характеризує результати господарської діяльності підприємства – це прибуток.

Прибуток є головним джерелом для фінансування підприємства, для його розвитку, забезпечує його фінансову стійкість і платоспроможність.

Прибуток сприяє підприємству в оптимізації його доходів, витрат, джерел фінансування, а це можливість для забезпечення його стабільного розвитку в довгостроковій перспективі [12].

Виконаний детальний аналіз діяльності підприємства. Досліджуване підприємство має позитивну динаміку свого розвитку. На підприємстві спостерігається зростання обсягів реалізації виробленої продукції, а відповідно з цим відбувається зростання прибутку підприємства. Зростання прибутку відбулося завдячуючи зростанню ефективності діяльності підприємства. Так, при постійному зменшенні показника собівартості продукції темпи зростання прибутку перевищують темпи росту виручки від реалізації продукції.

За напрямками використання підприємство самостійно займається розподілом прибутку. Під час розподілу чистого прибутку з'являються грошові фонди цільового призначення:

- фонд коштів - для розвитку і вдосконалення виробництва;
- фонд коштів – для матеріального заохочення;
- фонд коштів – резервний;
- фонд коштів – для інших цілей.

Розподіл прибутку на підприємстві є виваженим та ефективним.

В роботі обґрунтували методику розподілу прибутку частинами між зацікавленими особами. Частина розміру прибутку розподіляється у відповідності до питомої ваги групи працівників підприємства.

Також, в роботі пропонується впровадження нового устаткування, що дозволить підприємству підвищити обсяг виробництва продукції та одержати додатковий прибуток.

Велике значення в діяльності підприємства має обсяг одержаного прибутку. Так як, його величина має вплив на формування фінансових ресурсів підприємства на збільшення його ринкової вартості на ефективність виробничої діяльності підприємства та також на економічний розвиток країни.

Список використаних джерел

1. Білик М.Д. Підвищення ефективності розподілу прибутку / Економіст. – 2018.
2. Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О. Основи підприємництва: підручник/ під заг.ред. Н.В. Валінкевич. Житомир: ЖДТУ, 2019.
3. Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління підприємством: Навчальний посібник. – Вид.2-ге, випр. I друп. За ред. Василенка В.О. – К.: ЦНЛ, 2004.
4. Васьківська К.В., Децик О.І. Інвестиційна діяльність суб'єктів підприємництва в системі бізнес-адміністрування. Монографія/ За заг. ред. К. В. Васьківської. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2019. 192 с.
5. Вороненко В.И., Горобченко Д.В. Теоретические модели анализа эколого-экономического развития. Економічний простір: Збірник наукових праць. 2020. № 157. С. 65-68. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83711>
6. Вороненко В.І., Гриценко П.В., Омеляненко В.А. Визначення індикаторів та рівнів регуляторної ефективності податкових інструментів на національному та світовому рівнях. Проблеми та перспективи забезпечення макроекономічної стабільності: монографія / за ред. С. В. Леонова і М. М. Бричко. Суми : Сумський державний університет, 2022. С. 65-75. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90488>
7. Вороненко В.І., Кубатко О.В., Ковальов Б.Л., Гриценко П.В., Омеляненко В.А. Динаміка цифрової трансформації соціально-економічних та екологічних систем. Агросвіт. 2022. № 15-16. С. 15-22. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89229>
8. Гордієнко П.Л. Стратегічний аналіз: Навчальний посібник. – К.: Алерта, 2016.
9. Должанський І.З., Загородна Т.О. Конкуренентоспроможність підприємства.: Навчальний посібник. – К.: ЦНЛ, 2016.

10. Дяченко, А. В., Карінцева, О. І., Тарасенко, С. В., Харченко, М. О., Мазін, Ю. О., Кисильова, К. С. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019- 2020 рр. в Україні // Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 21-40. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.93.02>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85737>
11. Економіка і бізнес: підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721>
12. Економіка розвитку: європейський досвід упровадження досягнень Industries 3.0, 4.0 та 5.0.: навч. посіб. / за ред. Л. Г. Мельника, Ю. М. Завдов'євої. Суми: Університетська книга, 2022. 608 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91525>
13. Економіка та бізнес-інновації: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. – Суми: Університетська книга, 2023. – 702 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91523>
14. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, І. М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2015. – 378с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45315>
15. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2012. - 864 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80106>
16. Економіка підприємства в умовах ринкових перетворень: монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф.О.Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2010. 390 с.
17. Житна І.П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств. навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2011
18. Карінцева О.І., Дегтярьова І. Б., Харченко М.О., Долгошеева О. І., Кіріл'єва А. В. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. Вісник СумДУ. Серія

«Економіка», № 3' 2020. С. 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22
https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/22.pdf

19. Козакова О.М., Забарна Е.М. Макроекономіка: підручник. Херсон: Олді-плюс, 2019.

20. Конкуентоспроможність підприємства: оцінка та напрями підвищення: /Монографія / За заг. Ред. О.Г, Янкового/. – Одеса: Атлант. – 2013.

21. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017.

22. Коніщева Н., Балашова Р., Гураль В. Аналітичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємств / Економіст. – 2013.

20. Лукаш, О., Дерев'янку, Ю., Васильєва, Т., & Танащук, М. (2022). Формування конкурентного середовища у освітньому просторі: роль освітніх провайдерів. Механізм регулювання економіки, (3-4(97-98)), 31-39.
<https://doi.org/10.32782/mer.2022.97-98.08>

<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90532>

21. Лупак Р.Л., Васильців Т.Г. Конкуентоспроможність підприємства: навч. посіб. Львів: Видавництво ЛКА, 2016.

22. Мельник Л. (2021) Сучасні тренди економічного розвитку: Досвід ЄС та практика України: підручник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2021. 432 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89235>

23. Мельник Л. Г., Карінцева О. І., Кубатко О. В., Сотник І. М., Завдов'єва Ю. М. Цифровізація економічних систем та людський капітал: підприємство, регіон, народне господарство // Механізм регулювання економіки. 2020. № 2. С. 9-28. DOI: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82236>

24. Мельник, Л., Карінцева, О., Кубатко, О., Дерев'янку, Ю., Маценко, О. (2022). Реструктуризація соціально-економічних систем як складова формування цифрової економіки в Україні у період кризи. Механізм регулювання економіки, (1-2(95-96)), 7-13.

25. Мельник Л. Г., Маценко О. М., Дериколенко О. М., Кириленко М. В., Стародуб І. А. Економіка підприємств, територій та макроекономічних систем в умовах цифрових трансформацій: від стабільності й лінійного мислення до антикрихкості та нелінійного, інноваційного мислення // Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 67-78. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.93.06>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87532>
26. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. (2021) Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721>
27. Мельник, Л., Ковальов, Б. (2020). Проривні технології в економіці і бізнесі (Досвід ЄС та практика України у світлі III, IV, і V промислових революцій. Сумський державний університет, с. 180.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>
28. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємств: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2017
- Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. –К.: Знання, 2015.
29. Савченко В.Ф. Потенціал національної економіки України: моногр. Чернігів: ЧДІЕіУ, 2009. 273 с
30. Сотник І.М. (2016) Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки : монографія / за заг. ред. доктора екон. наук, проф. І. М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2016. – 368 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80197>
31. Сотник І. (2018) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність / І. Сотник, Л. Таранюк. – Суми: Університетська книга, 2018. – 572 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114>
32. Стратегія сталого розвитку : підручник / В.М. Боголюбов, за ред. В.М. Боголюбова. – Вид. 2-ге, переробл. і доп. – К.: Видавничий центр НУБіП України, 2018.

33. Сучасні тренди економічного розвитку. Книга 1: Трансформації економічних систем: досвід ЄС в реалізації Industries 3.0, 4.0, 5.0: навчальний посібник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми: Університетська книга, 2022. 608 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91526>
34. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Ч.1: Монографія. - Х.: ВД "Інжек", 2016. – 368 с
35. Экономика развития: учебное пособие / под ред. д.-ра экон. наук, проф. Л. Г. Мельника, канд. экон. наук А. Вик. Кубатко. Сумы : «Университетская книга», 2017. 352 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80184>